

Ympäristöministeriön pääluokan taloudellinen kokonaiskuva

Ympäristöministeriön puheenvuoro 16.5.2023

Kehittämiskoordinaattori Juho Korpi

Ympäristöhallinto

Ympäristöministeriö

Asumisen
rahoitus- ja
kehittämis-
keskus (ARA)

Suomen
ympäristö-
keskus
(SYKE) ²

Alue-
hallinto-
virastot
(AVI) ¹

Elinkeino-,
liikenne- ja
ympäristö-
keskukset
(ELY) ^{1 ja 2}

Metsä-
hallitus¹

ara

syke

Aluehallintovirasto

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

METSÄHALLITUS

1) Ympäristöministeriö ohjaa aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa omalla toimialallaan. Lisäksi ympäristöministeriö ohjaa Metsähallitusta luonnonsuojeluasioissa.

2) Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa Suomen ympäristökeskusta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia vesivarojen käytön ja hoidon asioissa.

Ympäristöhallinnon rahoitus talousarviosta vähenee 2024 yhteensä 156 miljoonaa euroa (41 %)

Ympäristöministeriön pääluokassa vuoden 2023 rahoitus on 384 milj. euroa. Määrärahojen kokonaistaso v. 2024 teknisessä kehyksessä on 228 milj. euroa ja 245 milj. euroa vuonna 2027. Määrärahoihin kohdistuva 156 milj. euron leikkaus v. 2024 johtuu pääosin korjaus- ja energia-avustusten sekä luonnonsuojelurahojen päätymisestä.

Merkittävimmät päättyvät rahoituserät 2024:

Energiatehokkuus ja ilmastotoimet (93,5 milj. euroa, mm)

- Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen, 46 milj. euroa
- Kuntien öljylämmityksestä luopuminen, 11 milj. euroa
- Latausinfraan tukeminen, 10 milj. euroa
- Asuinyhteisöjen sähkölämmitystuki, 24 milj. euroa (LTA 2023)
- Avustukset vihreän siirtymän viranomaismenettelyjen tukemiseen 2,5 milj. euroa

Kiertotalous ja ravinnekierto, ympäristönsuojelu (36 milj. euroa)

- Ravinnekierto + kipsi, 36 milj. euroa

Luonnonsuojelu ja vesien- ja merenhoito (25 milj. euroa)

- Vesiensuojelun tehostamisohjelma, 9 milj. euroa
- Metsähallituksen luonnonsuojelun tehtävät, 7 milj. euroa
- Luonnonsuojelun ohjelmarahoitus; Helmi ja Metso (9 milj. euroa)

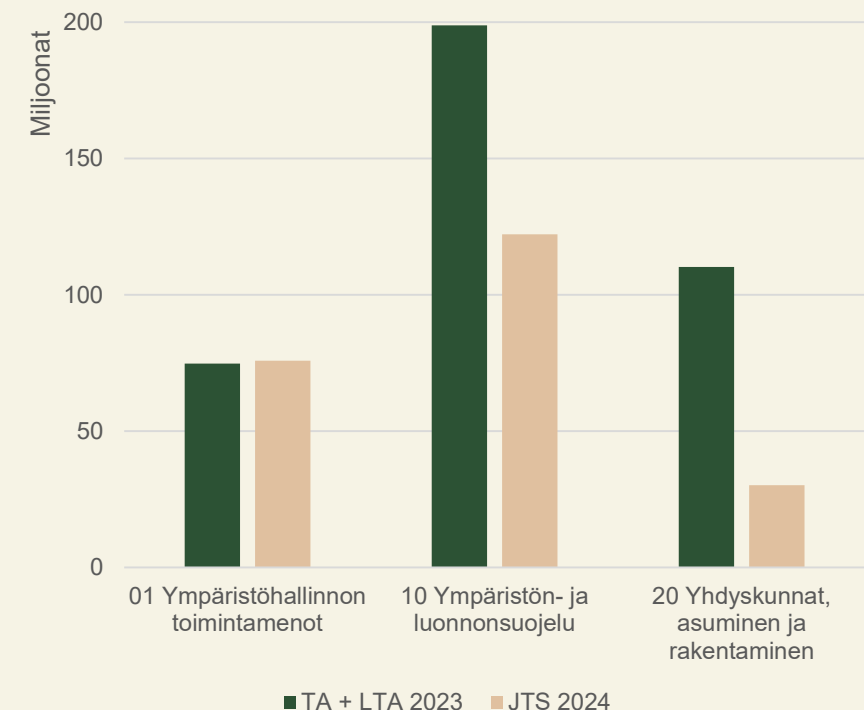
Asuminen

Merkittävä osa rahoituksesta tulee Valtion asuntorahastosta (VAR)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YM:n rahoitus TA+LTA 2023 vs JTS 2024

Ympäristöhallinnon toimintamenot

35.01.01 YM toimintamenot (TA+LTA 33,0 > 33,8 milj. euroa, muutos +0,8 milj. euroa)

- Johtuen pakollisten tehtävien lisääntymisestä ministeriön toimintamenomääräraha on tällä hetkellä noin 3-4 miljoonaa euroa alijäämäinen.
- Palkkaukset: vuonna 2023-2024 henkilötyövuosia 265
 - Suorat henkilöstökustannukset 20,6 milj. euroa vuonna 2023 ja noin 21,8 milj. euroa vuonna 2024
 - Toiminnan yleiskulut (tietoliikenne, posti, kokouskulut, talous- ja henkilöstöpalvelut ym.) 1,3 milj. euroa ja ICT 1,65 milj. euroa
 - Kansainvälinen yhteistyö 1,8 milj. euroa
- Kehittäminen ja suunnittelu (TEAS-hankinnat ja –rahoitus), 3,5 milj. euroa (sis. rakentamisen energiatehokkuus 1,0 milj. euroa)
- Korvaukset: mm. TUKES lakisääteiset tehtävät, yhteensä 1,5 milj. euroa
- Lainsäädäntöhankkeiden rahoituksia: Purkumateriaali ja rakennusjäterekestäri, ympäristövahinkolain toimeenpano, JTT
- Luonnonsuojelu (TEAS + ICT): 4,0 milj. euroa
- Momentin siirtyvä erä sidottu pääosin jo sovittuihin hankintoihin ja avustuksiin.

35.01.04 SYKE (TA+LTA 26,0 > 27,5 milj. euroa, muutos + 1,5 milj.)

- Toiminnasta vain 40 % rahoitettu toimintamenoista, muu erillisrahoitettua hankerahoitusta, jossa omarahoitusosuus. 1 miljoonan muutos toimintamenoihin vaikuttaa 2 miljoonaa laskutettavaan rahoitukseen (yhteensä 3 miljoonan volyymin muutos)
- Tietojärjestelmien uudistushanke SYTYKE, + 1,5 milj. euroa ja palkankorotukset 0,9 milj. euroa. Rahoitus perustoimintaan vähenee.

35.20.01 ARA (TA+LTA 8,9 > 5,5 milj. euroa, muutos -3,4 milj.)

- Määräaikaisen henkilöstön vähentyminen (energiatehokkuusavustukset)

Toimintamenoista

- Ympäristöministeriön nykyiset pysyvät voimavarat on mitoitettu ministeriön lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.
- Lakisääteisten tehtävien määrä on kasvanut ja muunlaisen ohjauksen ja vaikuttamisen tarve lisääntynyt, kun ympäristö-, ilmasto- ja luontokysymysten painoarvo sekä niiden kytkeytyminen entistä voimakkaammin osaksi muita politiikkalohkoja (mm. talous, energia, huoltovarmuus, innovaatio), elinkeino) on kasvanut kansainvälisellä, EU- ja kansallisella tasolla.
- Varsinkin EU:n kautta tuleva ympäristösääntelyn määrä on lisääntynyt voimakkaasti, koska käytännössä koko ministeriön tehtäväkenttä on vahvasti EU lainsäädäntöperusteista. EU:n sääntelyn täytäntöönpanon viivästyminen voisi pahimmillaan johtaa rikkomusmenettelyyn ja merkittäviin taloudellisiin sanktioihin. Voimavarojen vähentäminen heikentäisi suoraan myös Suomen mahdollisuuksia kansallisten etujemme ajamiseen EU:ssa.
- Voimavarojen vähentäminen heikentäisi suoraan myös Suomen mahdollisuuksia kansallisten etujemme ajamiseen EU:ssa. Henkilöstön vaihtuvuuden ja eläköitymisten johdosta ministeriössä on jatkuvasti täyttämättä useampia tehtäviä, mikä osaltaan vaikuttaa henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin.
- Olisi suositeltavaa, että valtioneuvosto muodostaisi yhteisen näkemyksen lainvalmistelun keskeisistä kehittämissuunnitelmista ja sitoutuisi sen toimeenpanoon sekä säädösvalmistelun riittävään resursointiin. Hallitusohjelman toimeenpano on riippuvaista siitä, että ministeriöillä on käytettävissään riittävät voimavarat lainsäädäntötyöhön sekä muiden toimien toteuttamiseen.

Rakentaminen, maankäyttö, energiatehokkuus

Asia	TAE 2023	Tekn. JTS 2024	Lisäesityksiä / vuosi
35.20.?? (Uusi mom.) Kiinteistö- ja rakennusalan vähähiilisuuden ja tuottavuuden kehittäminen (TKI-ohjelma, TKI-rahoituslaki)	-	-	10 000 000
35.20.04 Rakennetun ympäristön Ryhti tietojärjestelmän kehittäminen 35.01.04 Ylläpito Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE)	2 300 000 -	- 1 800 000 (v. 2025-)	
35.20.35 Avustukset kunnille ja maakuntien liitoille tiedonhallintansa uudistamiseen (Rakentamislaki + laki rakennetun ympäristön tietojärjestelm.) 35.01.01 Käsitteilyresurssit	2 880 000 120 000	3 700 000 300 000	
35.20.37 Avustukset kunnille ja maakuntien liitoille vihreää siirtymää tukevaan kaavoitukseen ja luvitukseen sekä selvityksiin Merituulivoiman edistämiseen Aurinkoenergian edistämiseen 32.01.02 ELYjen tuulivoiman lisäkäsittelyresurssit	2 500 000 1 000 000	- 1 000 000	1 000 000 560 000 200 000
35.20.37 Vihreän siirtymän edistämisen aluesuunnittelun voimavarat: Aluearkkitehtitoiminnan käynnistäminen + Kaavoittajaksi pätevöittävä muuntokoulutus	-	-	1 000 000 + 600 000
35.20.64 Avustukset rakennusperinnön hoitoon	1 700 000	1 700 000	
35.20.95 InvestEU-lainatakausohjelman kansallinen rahoitusosuus (sitouduttu)		45 700 000 (v. 2025-2027)	
35.01.01 YM toimintamenot Rakennusten rakenteellista turvallisuutta koskevan yhteiseurooppalaisen järjestelmän kansallisen kehitys ja alueidenkäyttölain uudistamista koskevat selvitykset			Yht. 1 milj. euroa (kertaluonteinen).
35.20.01 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen kehittäminen (esim. EU rahoituksen toimeenpano ja kehittäminen, KIRA toimialan kehittämisen tuki)			1 500 000
35.20.34 Avustukset kuntien kiinteistöjen öljystä luopumiseen	11 040 000	-	
35.20.56 Avustukset asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi	43 600 000	-	
35.20.52 ja 35.20.53 Avustukset sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen	10 000 000	-	
35.20.54 Avustukset asuntoyhteisöille takautuvasta hyvityksestä sähkökeskuslämmitykseen	25 400 000	-	

Luonnon- ja vesiensuojelu, luonnon virkistyskäyttö

Luonnonsuojelu ja vesiensuojelu	TAE 2023	Tekn. JTS 2024	Keskeisiä lisäesityksiä / vuosi
35.10.21 Eräät luonnonsuojelun menot	12 790 000 (Helmi-ohjelma 9 000 000)	15 540 000	Helmi-ohjelma 12 000 000 Luontopaneeli 500 000
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot - sis. lakisääteisiä luonnonsuojelulain mukaisia korvauksia	46 630 000 (METSO 22 000 000) (Metsien suojelu 9 000 000) (Helmi-ohjelma 7 500 000) (Natura 2000 ja muut LsL 4 130 000) (Rauh.lajien vahingot 4 000 000)	37 630 000	30 000 000 METSO, vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu, Helmi-ohjelman soiden suojelu, rauhoitettujen lajien aiheuttamat vahingot
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät, momentin määräraha pääosin perustoimintaan, ei ohjelmiin	50 737 000	43 073 000	Helmi-ohjelma 15 000 000 "Tasokorotus", lis. tehtävät ja kulut 5 000 000 Kulttuurihistorialliset kohteet / STRAVA 2 900 000
35.01.01 YM:n toimintamenot, ls-lisärahoitus: Luontotiedon kattavuuden lisääminen. Monimuotoisuusseurantojen turvaaminen ja parantaminen sekä tietojärjestelmäkehitys			2 000 000
35.10.23 Itämeren ja vesien suojelun edistäminen - sis. lakisääteisiä vesien ja merenhoidon seurannan menoja	12 635 000 (Itämeren ja vesien suojelu 4 310 000) (Seurannan hankinta 4 125 000) (Vesiensuoj. tehostamisohj. 3 200 000)	8 435 000	Vesiensuojelun tehostamisohjelma 4 500 000
35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen	47 892 000 (Ravinteiden kierrätys 30 000 000) (Vesiensuoj. tehostamisohj. 8 800 000) (RRF/kipsi & ravint.kierrätys 6 000 000) (Vesien- ja merenhoito 1 521 000) (Pilaant. alueiden kunn. 1 521 000)	3 042 000	Vesiensuojelun tehostamisohjelma 23 000 000 Kuntien lähivirkistysalueiden tuki 5 000 000

Ilmaston- ja ympäristönsuojelu

Momentti	TAE 2023	Tekn. JTS 2024	Lisäesityksiä
35.10.20 Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito -sis. Hituran kaivosalueen vesienkäsittely	5 620 000	2 320 000	
35.10.22 Eräät ympäristömenot -sis. ilmastopolitiikan tuki 1,3 milj. euroa -sis. lakisääteisiä menoja (Ilmastopaneeli ja Saamelaisten paneeli) -sis. kiertotalous, 0,9 milj. euroa -sis. maaperänsuojelu, 1,35 milj. euroa -ympäristöhallinnon resursseja ELYlle 2,5 milj. euroa	11 615 000	7 120 000	Kiertotalousohjelman lisäpanostus v. 2024-27 10 milj. euroa vuodessa. Erityisesti lainsäädännön, taloudellisten kannustimien, toimijoiden kiertotalous-osaamisen ja green dealien kehittämiseen ja pilotointiin, sekä kuntien hankkeiden avustukset. Yhteistyö TEMin kanssa
35.10.31 Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin	2 631 000	2 631 000	
35.10.60 Siirto Öljynsuojarahastoon (tilalle tulee mom. 35.10.67 Siirto ympäristövahinkorahastoon v. 2025 alkaen)	4 000 000	- 3 000 000 (2025 -)	
(35.10.61 Vesien- ja ympäristöhoidon tukeminen) (kts. LYMON dia) (-sis. Pilaantuneet alueet)			
Mom. 35.01.01 Asioinnin kehittäminen ympäristöasioissa ja tietovarannon luominen, kehyskaudelle (Digitalisaation kehittäminen, 5 Me, ja digitalisaatiota tukevat kuntien avustukset, 5 Me).			yht. 10 Me , lupamenettelyjen kehittäminen
Mom. 35.01.01 (ja jakautuu myös muihin pääluokkiin). Vapaaehtoiset hiilimarkkinat – ilmastotoimien ja päästökompensaatioiden markkinoiden kehittäminen (v. 2024-2027).			0,5 Me vuodessa
Useampia teemoja koskevia määrärahoja			
35.01.65 Järjestöavustukset: Yleisavustukset valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille. Eduskunta usein lisää tukikohteita.	3 300 000 (EK lisäyksiä)	2 100 000	
35.10.66 KV-jäsenmaksut (TA 2023 = JTS 2023, 2,2 milj. euroa) Suomen kv-sitoumuksia	2 200 000	2 200 000	

Asuminen – ml. 35.20.60 Valtion asuntorahasto

- Valtion asuntorahasto (VAR) on talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka vastaa valtion asuntorakentamiseen myöntämistä takauksista (yht. n. 19 mrd. euroa), myöntää avustuksia ja maksaa korkotukilainojen korkotuet (arvio v. 2023 n. 100 milj. euroa, kasvussa).

Asuminen	TAE 2023	Tekn. JTS 2024	Lisäesityksiä
35.20.31 Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen	4 000 000	4 000 000	
35.20.01 Käsittelyresurssit ARAssa	300 000	300 000	
35.20.55 Asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustukset	450 000 (VAR) 21 000 000	14 550 000	15 450 000
35.01.01 tai 35.20.55 Ikäohjelman asumisen osuus (yhteensä v. 2024-2026)	-	-	3 500 000
A-Kruunu Oy, mahdollinen pääomitus (Talousarvio tai VAR)	-	-	Riippuu rakentamistavoitteesta
Valtion asuntorahasto	TAE 2023	Tekn. JTS 2024	Lisäesityksiä
Erityisryhmien investointiavustusvaltuus (VAR)	120 000 000	90 000 000	
MAL-sopimusten kannustimet: Kunnallistekniikka-avustus	25 000 000	-	25 000 000
Käynnistysavustus	39 000 000	-	39 000 000
Avustukset taloudellisissa vaikeuksissa oleville taloyhtiöille	2 600 000	2 600 000	
Purkuakordi- ja rajoitusakordivaltuus	10 000 000	8 000 000	
Purkuavustusvaltuus	5 000 000	5 000 000	
Tutkimus- ja kehittämistoiminta (asuminen)	700 000	700 000	
Avustus arava- ja korkotukivuokra-asuntojen kunnostamiseen ikääntyneille sopivaksi	5 000 000	-	6 000 000
Asuinalueiden kehittäminen ja segregaaation ehkäiseminen	-	-	10 000 000
Asuinrakennusten energia-avustukset	98 670 00	-	
ARA-korkotukilainojen hyväksymisvaltuus (lainamäärä, jolle voidaan antaa valtioneuvoston takaus sekä lisäksi korkotukia)	(1 950 000 000)	Päätös TAEssa	
Valtion takausvaltuus täytetakauksellisen välimallin vuokratulojen rakentamislainoille	(285 000 000)	Päätös TAEssa	
Valtion takausvaltuus asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille	(100 000 000)	Päätös TAEssa	

Voimavarat ja rakenne (AVI ja ELY)

- Ympäristölliset menettelyt jakautuvat neljään AVIn ja 13 ELY keskukseen, eli yhteensä 17 alueellisen toimivallan omaavaan viranomaiseen
- ELYjen ympäristövastuualueelta vähennetty 12 vuodessa yli 210 htv:ta toimintamenoilla palkatuista henkilöistä (23%). AVI:ssa on noin 140 htv:ta. Kaikki ympäristöllisiin lupa- ja muihin menettelyihin osoitetut määrärahat ovat määräaikaaisia ja päättyvät v. 2025-2026.
- Lupa- ja muissa menettelyissä (ml. YVA) on ennätysmäärä investointeja. Ympäristöllisiin lupa- ja muihin menettelyihin liittyvät voimavarat täytyy korvamerkitä ja varmistaa niiden riittävyys (TEM ja VM momentti). Kyseisistä tehtävistä leikkaaminen johtaisi merkittävästi säästöjä suurempaan negatiiviseen kansantaloudelliseen vaikutukseen. (mm. verotulot, työllisyys, ilmastotavoitteiden saavuttaminen, investointien käynnistyminen).

Alueelliset ympäristökeskukset	ELY -keskukset ympäristövastuualue (pysyvä henkilöstö)							Vähennemä
	31.12.2009	1.1.2010 htv	2012 htv	2014 htv	2016 htv	2018 htv	2020 htv	
HTV	924	849	813	692	684	681	716	-23 %

- Vuoden 2022 htv -lisäykset johtuvat uusista lakisäätteisistä tehtävistä (Ilmastolaki, Luonnonsuojelulaki).

Miten sopeuttaa yhtäaikaisesti taloutta ja vahvistaa ilmasto- ja luontotoimia sekä TKI -astetta

- **Asetetaan vihreän siirtymän edistäminen sitovaksi tavoitteeksi kaikessa julkisessa rahoituksessa. Fossiilisiin polttoaineisiin perustuvia ratkaisuja ei tueta julkisin varoin.** Tukien myöntämisen ehtona pyritään soveltamaan ns. ei merkittävää haittaa -periaatetta (*Do No Significant Harm, DNSH*).
- **Jatketaan vihreää siirtymää tukevaa verouudistusta, kehitetään laaja-alaisesti taloudellista ohjausta ja sisällytetään haitalliset ulkoisvaikutukset hintoihin.** Luovutaan nykyisen energiaverojärjestelmän poikkeamista sekä laajoista veronpalautuksista.
- **Leikataan ympäristölle ja luonnolle haitallisia tukia (ml. verotuet) ja suunnataan yritystukia uudelleen vihreää siirtymää tukeviksi.** Ympäristölle haitallisia tukia on arvioitu olevan useita mrd. euroja, joista monet on todettu tehottomiksi. Haitallisia tukia leikataan merkittävästi, ja kaikkiin tukiin luodaan uudistavia elementtejä vihreän siirtymän ja kiertotalouden vauhdittamiseksi sekä TKI asteen kasvattamiseksi.
- **Kehitetään valtion budjettikäytäntöjä ja varaudutaan ilmasto- ja luontoriskeihin julkisessa taloudessa.** Laajennetaan vihreä budjetointi ja ekosysteemitilinpito koko valtioneuvostoon. Keskeisten pääluokkien määrärahojen vaikuttavuutta arvioidaan myös ilmasto- ja ympäristönäkökulmista.
- **Kohdennetaan merkittävä osa lisääntyvistä TKI –panostuksista puhtaita teknologioita tukeviin ratkaisuihin -50%**

Keskeisimmät huomiot

Ympäristöhallinnon rahoitus vähenee v. 2024 yhteensä 156 milj. euroa (41 %), VAR rahoitus noin 200 milj. euroa. Pääluokan koko jatkossa on vahvasti riippuvainen luonnonsuojeluun, vesien- ja merenhoitoon sekä rakentamisen energiatehokkuuteen kohdennettavasta rahoituksesta. Toimintamenomäärärahat on sidottu ja momentti alijäämäinen.

1. Luonnonsuojelu ja vesiasiat: Metso-, Helmi- ja vesiensuojelu ohjelmat, ennallistaminen. EU-velvoitteet edellyttävät toimia sekä luonnon- että vesiensuojelussa.
2. Ilmasto ja kiertotalous: Kiertotalouden lisäpanostukset (TEM-YM), ravinnekierto, vihreän siirtymän tukeminen TKI
3. Ympäristölliset lupamenettelyt: Rakenne, voimavarat, lainsäädäntö sekä digitalisaatio
4. Rakentaminen:, ARA kehittäminen, kiinteistö- ja rakennusalan TKI, energiatehokkuustoimet
5. Asuminen: MAL-sopimuksen tuet, ikäohjelma, korjausavustukset

Vihreään siirtymään ja YM toimiin on saatavilla merkittävästi EU rahoitusta, jota voisi vivuttaa kansallisella rahoituksella nykyistä enemmän:

- Suomen saanto sosiaalisesta ilmastorahastosta yht. 464 milj. euroa, valtaosa määrärahasta kohdentuu rakentamisen energiatehokkuusparannuksiin. ARA tulee toimimaan rahaston välittäjäviranomaisena.
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston pilari III osalta Suomen saanto on yhteensä noin 400 milj. euroa (35 milj. euroa avustuksena, 365 milj. euroa lainamekanismista).
- InvestEU –väline mahdollistaa isojen laina- ja takausmallien kehittämisen kotitalouksiin, asunto-osakeyhtiöihin ja PK -yrityksille. Edellyttää valtion panostuksia (laina, takaus), mutta vipuvaikutus voi olla 7x kansallinen määräraha.

